

WPROWADZENIE

Zagadnienie rozpatrywania bezpieczeństwa w perspektywie zagrożeń i wyzwań oraz szans sprostania im jak najmniejszym kosztem ma swój wymiar zarówno obiektywny, jak i subiektywny. Zagrożenia, wyzwania i szanse funkcjonujące niezależnie od naszej świadomości mają wymiar obiektywny. Natomiast cechy związane z naszą percepcją otaczającego świata, świadomością zagrożeń i budowaniem koncepcji bezpieczeństwa mają wymiar subiektywny. Elementy bezpieczeństwa narodowego konstruowane są na podstawie przewidywania rozwoju sytuacji społecznej obowiązującej w przyszłości. Dlatego priorytetowe jest monitorowanie sytuacji i przewidywanie dalszego jej przebiegu oraz zapobieganie niekorzystnym zdarzeniom. Znajomości potencjalnych zagrożeń, mających bezpośredni bądź pośredni wpływ na bezpieczeństwo narodowe przez społeczeństwo i możliwości zdefiniowania tych zagrożeń nie da się przecenić. Dlatego też od szeregu lat podejmowane są liczne badania, mające na celu zapoznanie się z tą problematyką. Od niedawna, co należy zaakcentować, pojawiły się też „nowe wyzwania” dla ogólnie pojętego bezpieczeństwa narodowego.

Niniejsza monografia została pomyślana jako zbiór 16 artykułów skupionych wokół zagadnień współczesnych wyzwań dla bezpieczeństwa narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem roli Straży Granicznej jako podmiotu bezpieczeństwa narodowego.

Monografię otwiera artykuł Marka Walancika *Współczesne komunikowanie – media społecznościowe i crowdsourcing jako dobre praktyki w przeciwdziałaniu współczesnym zagrożeniom*, w którym autor zwraca uwagę na rolę współczesnych form komunikowania (media społecznościowe) w prowadzeniu działań na rzecz bezpieczeństwa. Kolejny jest artykuł Karoliny Wojtasik zatytułowany *Uśpione komórki, samotne wilki albo walka zbrojna w Syrii i Iraku. Analiza podręczników i instrukcji dla radykalnych sympatyków tzw. Państwa Islamskiego*. Autorka pisze w nim między innymi o wydawanym w wielu językach magazynie Inspire Al.-Kaidy Półwyspu Arabskiego od 2010 roku. Obok materiałów informacyjnych, czy propagandowych, w każdym numerze znajdują się działy

z informacjami praktycznymi. Na łamach kolejnych numerów anonimowy specjalista tłumaczy, np. jak zbudować prosty ładunek wybuchowy.

Artykuł Jarosława Stelmacha *Sily Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej w aspekcie zwalczania aktów terroryzmu lotniczego* jest częścią dyskusji na temat problemów związanych z rolą Sił Zbrojnych RP w sytuacjach realnego zagrożenia i minimalizowania skutków potencjalnych zamachów. Ze względu na posiadany potencjał osobowy i techniczny Sily Zbrojne RP są instytucją kompetentną i wiodącym podmiotem w przypadku znajdowania się obiektu latającego w powietrzu.

Wojciech Ołdyński i Jadwiga Stawnicka dokonują przedstawienia misji i wizji Policji, jej celów strategicznych i funkcjonalnych jako organizacji odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i porządek publiczny w kontekście współczesnych wyzwań i zagrożeń w artykule *Policja wobec współczesnych wyzwań i zagrożeń. Zarządzanie strategiczne z perspektywy Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu*. Wyróżniają i charakteryzują cztery zasadnicze elementy koncepcji zarządzania strategicznego: misję, wizję, cele strategiczne oraz strategię działania. Autorzy charakteryzują następnie wizję i misję Policji w kontekście współczesnych wyzwań i zagrożeń, by poprzez wskazanie priorytetów i zadań priorytetowych Komendanta Głównego Policji na lata 2013-2015 skoncentrować się na dokumencie Strategia Wojewódzka Policji na lata 2013-2015 w kontekście działań Komendanta Wojewódzkiego Policji we Wrocławiu.

Z kolei celem artykułu Michała Piekarskiego *Jednostki specjalne policji, straży granicznej oraz innych służb policyjnych w obliczu współczesnych wyzwań* jest scharakteryzowanie roli, jaką jednostki specjalne Policji, Straży Granicznej oraz innych służb policyjnych funkcjonujących w Polsce odgrywają w obliczu współczesnych wyzwań, przede wszystkim zagrożeń asymetrycznych i tzw. hybrydowych. Autor opisuje same jednostki specjalne, ich genezę oraz obecne struktury, a także ocenia współczesne zagrożenia oraz wynikające z nich konsekwencje dla tej części systemu bezpieczeństwa państwa, jaką są jednostki specjalne. Kolejny jest artykuł Piotra Kozłowskiego zatytułowany *Polskie formacje graniczne w systemie bezpieczeństwa Drugiej Rzeczypospolitej*. Autor porusza w nim kwestię kształtowania się systemu ochrony granic Drugiej Rzeczypospolitej. Część główną artykułu stanowią rozważania dotyczące trwałego systemu ochrony granicy państwa w latach 1924/28 – 1939. W końcowej części autor pisze o Komisariatach Granicznych Państwowej Policji realizujących zadania w zakresie kontroli granicznej. Konkluduje, iż Straż Graniczna w sposób znaczący przyczyniła się do poprawy stanu bezpieczeństwa ekonomicznego państwa polskiego. Refleksja Darii Hofman w artykule *Straż Graniczna w perspektywie socjologii grup dyspozycyjnych* nad funkcjonowaniem Straży Granicznej ukazuje różnorodność, a także szeroki zakres możliwych do podjęcia kierunków analiz, wskazuje na istotne zagadnienia wewnątrz tej grupy dyspozycyjnej m.in.: profesjonalizm funkcjonariuszy, kulturę organizacyjną, prestiż tej służby w ocenie społeczeństwa, stereotypy itd. Dla Piotra Lipińskiego w artyku-

le *Straż Graniczna jako ważny element systemu bezpieczeństwa państwa w aspekcie współczesnych zagrożeń asymetrycznych* – przyczynę do dyskusji punktem wyjścia rozważań są zagrożenia asymetryczne, a więc działania, które w sposób świadomy dążą do konfrontacji, jednak nie są w stanie z różnych względów stanąć do walki stosując podobne do potencjału przeciwnika siły i środki. Autor podkreśla, iż na walkę z zagrożeniami asymetrycznymi, w tym zorganizowaną przestępczością transgraniczną, a także międzynarodowym terroryzmem oraz działalnością państw prowadzących agresywną politykę, codziennie inwestowane są potężne sumy pieniędzy, tworzone są skompilowane policyjne i wojskowe systemy zarządzania, dowodzenia oraz stosowane są, coraz to nowsze, metody walki zbrojnej.

Barbara Mróz w artykule *Zarządzanie kryzysowe Rzeczypospolitej Polskiej wobec współczesnych wyzwań i zagrożeń o charakterze transgranicznym* zwraca uwagę iż głównym celem współpracy transgranicznej w zakresie zarządzania kryzysowego jest przeciwdziałanie transgranicznym sytuacjom kryzysowym oraz ograniczenie ich skutków, a także wzajemna pomoc w przypadku zaistniałych sytuacji kryzysowych w rejonach przygranicznych. W ocenie Autorki podstawowy warunek efektywnego zarządzania kryzysowego to umiejętność zorganizowania współpracy oraz sprawnej koordynacji i kierowania działaniami wielu podmiotów w nim uczestniczących, w odniesieniu do zagrożeń transgranicznych. Z kolei Tomasz Ciszewski w artykule *Wybrane aspekty współpracy terenowych organów Straży Granicznej z organami terytorialnie właściwymi w sprawach zarządzania kryzysowego* podkreśla pominięcie w treściach *Ustawy o zarządzaniu kryzysowym* kwestii współpracy organów resortowych z organami terytorialnie właściwymi w sprawach zarządzania kryzysowego i pozostawienie jednocześnie dużej swobody w tym zakresie przedmiotowym organom. Pozwala to w przypadku Straży Granicznej Komendantowi Głównemu tej formacji na dowolne ukształtowanie zasad i zakresu podejmowania takiej współpracy przez podległe mu organy terenowe z organami terytorialnie właściwymi w zakresie zarządzania kryzysowego, która to współpraca może w sposób znaczący przyczynić się do zwiększenia efektywności w realizacji zadań dotyczących zarządzania kryzysowego, które zostały nałożone na Komendanta Głównego Straży Granicznej mocą przedmiotowej Ustawy.

Janusz Becker w artykule *Centralne Biuro Antykorupcyjne a Partnerstwo Wschodnie* podkreśla, iż Centralne Biuro Antykorupcyjne, w ramach współpracy międzynarodowej niewątpliwie nadal będzie udzielało pomocy państwom skupionym w ramach Partnerstwa Wschodniego na różnych płaszczyznach. Do sukcesu działań w ramach Partnerstwa Wschodniego konieczne jest aktywne zaangażowanie i wysiłek ze strony państw partnerskich. Podkreślić jednak należy także potrzebę dalszego zwiększenia zaangażowania UE, w tym Komisji Europejskiej, a także rozszerzenia praktycznych działań UE wspierających państwa partnerskie. Sebastian Pich w artykule *Służba Więzienna w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa* odnosi się do zadań Służby Więziennej i podkreśla, że jest to jedyna

formacja, która usługi w zakresie bezpieczeństwa realizuje dla dwóch otoczeń. Pierwszym z nich są członkowie społeczeństwa w środowisku otwartym, natomiast drugie stanowią więźniowie w środowisku zamkniętym. Natomiast Ilona Kulik poświęca swoje rozważania administracji niezespólonej, której rola w ochronie infrastruktury krytycznej nie jest jasno sprecyzowana. W artykule *Rola organów administracji niezespólonej w ochronie infrastruktury krytycznej* podkreśla, iż brak określonych reguł współpracy z organami odpowiedzialnymi za ochronę infrastruktury krytycznej nie powinien administracji niezespólonej przeszkadzać w podejmowaniu działań i inicjatyw dla osiągnięcia efektu synergii i zwiększenia efektywności działania w ochronie infrastruktury krytycznej na administrowanym terenie. Z kolei Rafał Wróbel w artykule *Multimedialny Trening Decyzyjny w kontroli przygotowania podmiotów ochrony infrastruktury krytycznej w Polsce* zwraca uwagę, iż Multimedialny Trening Decyzyjny wpisuje się w ogólną koncepcję ochrony infrastruktury krytycznej w Polsce jako ćwiczenie w formie gry decyzyjnej realizowanej na poziomie centralnym, systemowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Równocześnie, czego dowiodły próby praktycznego zastosowania, pozwala na prowadzenie kontroli przygotowania podmiotów ochrony infrastruktury krytycznej w Polsce w obszarze wykonawczym.

Dla Janusza Czecha, autora kolejnego artykułu *Zarządzanie kryzysowe w jednostkach administracji publicznej w aspekcie zagrożenia powodziowego*, priorytetowe jest omówienie zagadnień: *Założenia systemu w UE i w Polsce, Podstawy prawne systemu, Zasady zarządzania kryzysowego, Zadania administracji publicznej*. Zaznacza niezbędny warunek posiadania rozległej wiedzy z zakresu nauk o zarządzaniu, podnoszenia poziomu kompetencji, przeprowadzenie szkoleń, treningów i ćwiczeń. Dla Mateusza Zulczyka oraz Witolda Kustry w artykule *Flota bałtycka w państwowym programie zbrojeń Federacji Rosyjskiej* punktem wyjścia jest przyjęty w 2011 r. *Państwowy Program Zbrojeń do 2020 r. Wojska Brzegowe i Piechota Morska Floty Bałtyckiej*. Autorzy konkludują, iż z analizy sił okrętowych Floty Bałtyckiej wynika, że dysponuje ona sprzętem okrętowym, nie jest on co prawda najnowocześniejszy, ale utrzymywany w stałej sprawności. Kolejne etapy prowadzonych reform pozwoliły na zoptymalizowanie struktur i podjęcie ostatecznych decyzji wycofania z eksploatacji i tak już starego i nieperspektywnego sprzętu. Istotną zaletą dowództwa jest fakt posiadania w bezpośredniej bliskości na terenie Obwodu Kalinińskiego silnego komponentu w postaci Wojsk Lądowych i przyporządkowanego im zaplecza materiałowo-technicznego.

W ocenie redaktorów naukowych całość materiału służyć będzie kształtowaniu świadomości społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa. Książkę dedykujemy nie tylko przedstawicielom instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa narodowego, ale wszystkim zainteresowanym problematyką bezpieczeństwa narodowego, jako inspirację do badań, pogłębionych dyskusji i podejmowanych działań na rzecz bezpieczeństwa.

Współautorzy kierują serdeczne słowa podziękowania na ręce Komendanta Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej płka SG Marka Woszczyńskiego, Autora niniejszego projektu, inspiratora poszukiwań badawczych w obszarze zarządzania kryzysowego w Straży Granicznej. Zachęcamy wszystkich zainteresowanych problematyką bezpieczeństwa narodowego do zapoznania się z niniejszą monografią.

*Jadwiga Stawnicka
Marek Woszczyński
Marek Wałancik*

Katowice, Będzin, Lubań, 30 sierpnia 2015 roku